

معاون اقتصادی و سرمایه گذاری سازمان تأمین اجتماعی در گفت‌وگو با آتیه‌نو مطرح کرد

تأثیر مستقیم رشد تولید بر اشتغال و شمار بیمه‌پردازان

و گسترش خدمات برای بیمه‌پردازان جدید را در کنار رشد تولید و کنترل تورم موجب شود. به همین منظور مصطفی سموری، معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان تأمین اجتماعی در گفت‌وگو با آتیه‌نو به بیان سیاست‌ها و راهبردهای اساسی این سازمان در ارتباط با تحقق شعار سال، تأثیر بلندمدت آن بر منابع سازمان و اثرگذاری شاخص‌های مهار تورم بر توسعه فعالیت‌های حوزه تولید و گسترش اشتغال و بیمه‌پردازی پرداخت.

مطالبات سازمان از دولت در سنوات قبل است.

تحقق شعار سال چگونه در رفع ناترازی منابع و مصارف سازمان تأمین اجتماعی تأثیر گذار است؟

مقام معظم رهبری در انتخاب شعار سال با هوشمندی خاصی بر «مهار تورم و افزایش تولید» اشاره کردند. مهار تورم به طور مستقیم بر مصارف سازمان تأمین اجتماعی مؤثر است. رونق کسب‌وکار و رشد تولید نیز ضمن افزایش میزان بیمه‌پردازی و کاهش درخواست بر خورداری از بیمه‌بیکاری بر درآمدهای حاصل از حوزه سرمایه‌گذاری اثر گذار خواهد بود.

با توجه به میزان اثرگذاری فعالیت‌های اقتصادی شرکت‌های زیرمجموعه‌شستادر تأمین منابع سازمان تأمین اجتماعی، چه سیاست‌های راهبردی برای تحقق شعار سال در حوزه کارکرد این شرکت‌ها تدوین شد؟ با توجه به سهم شرکت‌های زیرمجموعه‌شستا، بانک رفاه کارگران و دیگر فعالان بخش تولید در اقتصاد و اثرگذاری آنها در تحقق شعار سال، افزایش بهره‌وری در کنار تأمین منابع در قالب برنامه‌های پژوهش‌محور در دستور کار خواهد بود. به این منظور معاونت اقتصادی و سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی در نظر دارد تا با درصد میزان فعلی تولید در شرکت‌های زیرمجموعه و مقایسه آن با ظرفیت اسمی و عملی تولید در آن شرکت‌ها، برنامه‌های افزایش تولید و رسیدن به ظرفیت عملیاتی تولید را پیگیری و در راستای رفع موانع تولید در آنها اقدام کند. نتیجه این اقدامات، افزایش سودآوری در شرکت‌های مذکور را در پی داشت و رشد سهم درآمدی بیمه‌ای تأمین اجتماعی از محل سهم سود سرمایه‌گذاری‌ها، منجر به کاهش ناترازی منابع و مصارف سازمان شد که اثر مستقیمی بر مهار تورم در سطح کلان کشور خواهد داشت.

پایدار نیز برنامه‌ریزی و ارائه خدمات به ذی‌نفعان سازمان را تسهیل می‌کند.

با توجه به تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی در سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی بر جلوگیری از انباشت بدهی به سازمان، «مهار تورم و رشد تولید و افزایش توان بیمه‌پردازی کارفرمایان دولتی و بخش خصوصی، چگونه در پرداخت مطالبات انباشته‌شده و پیشگیری از انباشت بیشتر حق بیمه مؤثر خواهد بود؟ دولت مردمی و فعالان حوزه تولید و کسب‌وکار علاقه‌مند به ایفای تعهدات در قبال سازمان تأمین اجتماعی به عنوان بزرگ‌ترین صندوق بازنشستگی بین‌نسلی هستند، اما در شرایط تورمی، نهاد دولت و سایر شرکای سازمان با مشکل کسری منابع مواجه می‌شوند که در نتیجه تعهدات در قبال سازمان باخلاف مواجه خواهد شد که نمونه بارز آن، انباشت و تشدید

با توجه به نامگذاری سال ۱۴۰۲ از سوی مقام معظم رهبری به نام سال «مهار تورم و رشد تولید»، صندوق‌ها و سازمان‌های بازنشستگی همچون تأمین اجتماعی در راستای تحقق این شعار، علاوه بر توسعه فعالیت‌های اقتصادی، افزایش بهره‌وری و سرمایه‌گذاری در مسیر پایداری و ماندگاری حرکت خواهند کرد. تأمین اجتماعی به عنوان سازمان پشتیبان برای کمک به عرصه تولید و اشتغال با تحقق شعار سال می‌تواند افزایش سرمایه‌گذاری در حوزه اقتصادی، بازدهی بیشتر در این راستا

با توجه به شعار سال مبنی بر «مهار تورم و رشد تولید» چه سیاست‌ها و راهبردهای اساسی در حوزه فعالیت‌های سازمان تأمین اجتماعی پیش‌بینی و برنامه‌ریزی شده‌است؟

با توجه به جهت‌گیری‌های تبیین شده در بندهای سوم و چهارم سیاست‌های کلان تأمین اجتماعی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری در سال ۱۴۰۱، در حوزه اقتصادی و سرمایه‌گذاری این سازمان، برنامه‌های تحولی در راستای افزایش بازدهی و بهره‌وری، اصلاح پرتفوی سرمایه‌گذاری و تأمین منابع در نظر گرفته شده‌است. افزایش بهره‌وری و بازدهی حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها، مستلزم بهبود عملکرد عملیاتی واحدهای تابعه در سطوح مختلف بوده و در برنامه تأمین منابع نیز بر لزوم تأمین کسری منابع سازمان با کمترین هزینه و آثار جانبی از جمله تشدید تورم در سطح کلان تأکید شده‌است.

تحقق شعار سال در بخش مربوط به «رشد تولید» چه تأثیری بر تأمین منابع سازمان تأمین اجتماعی در بلندمدت خواهد داشت؟

قاعدتاً هر تحقق منابع و ایجاد ارزش افزوده‌ای در اقتصاد منوط به خلق ارزش، تولید و ارائه خدمات است. رشد تولید به طور حتم تأثیر مستقیمی بر سطح اشتغال و میزان جمعیت بیمه‌پرداز دارد. حال آنکه در شرایط رکود، ما شاهد کاهش تولید، افت بیمه‌پردازی و افزایش درخواست برخورداری از بیمه‌بیکاری هستیم. علاوه بر منابع مربوط به حق بیمه که حجم بالایی از منابع سازمان را تشکیل می‌دهد، افزایش تولید

ریشه‌یابی ناترازی منابع و مصارف در صندوق‌های بیمه‌ای

نقش مطالبات انباشته بیمه‌ای در پایداری مالی تأمین اجتماعی

کند. البته با توجه به ماهیت تأمین اجتماعی به عنوان یک نهاد عمومی غیردولتی، بودجه‌ای از طرف دولت به این سازمان تعلق نمی‌گیرد و در صورت وجود ناترازی در حوزه منابع و مصارف به دارایی‌ها، دریافت مطالبات انباشته شده، حق بیمه و سودآوری بخش سرمایه‌گذاری متکی خواهد بود. در نقطه مقابل، با توجه به حمایت دولت و تأمین بخش قابل توجهی از بودجه جاری سازمان‌های بیمه‌ای و خودکفایی تأمین اجتماعی در تأمین هزینه‌های سالانه، ناترازی احتمالی موجود در بودجه دولت‌ها ناشی از هزینه‌های نهاد‌های مذکور هیچ‌گونه ارتباطی با حوزه منابع و مصارف این سازمان ندارد.

راهکارهای رفع ناترازی

محمدعلی جانی، کارشناس بیمه‌های اجتماعی در گفت‌وگو با آتیه‌نو درباره ارتباط ناترازی منابع و مصارف صندوق‌های بیمه‌ای و تورم گفت: «تأمین اجتماعی ماهیت یک صندوق را دارد که مصداق آن دارا بودن میزان ورودی، یعنی تعداد بیمه‌شدگان و اندازه خروجی‌ها در قالب بازنشستگان و مستمری‌بگیران است. در این سازمان ورودی‌ها از محل ماده (۲۸) قانون و منابع وصول حق بیمه و در حوزه مصارف نیز تحت عنوان حمایت‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت و درمان تعریف شده و معین است.» او با تأکید بر اینکه تأمین اجتماعی از محل تعهدات حق بیمه دولت در قبال افراد متعهد شده، مطالبات بزرگی دارد، افزود: «با توجه به تسهیم بالای دولت در تأمین منابع بسیاری از صندوق‌های بازنشستگی و وابستگی بودجه‌ای، اساس این نهادها رانمی‌توان صندوق دانست.»

تأمین خلاء مالی

مدیرکل سابق امور مستمری‌های سازمان تأمین اجتماعی ادامه داد: «به این دلیل که منابعی برای مصارف این صندوق‌ها وجود ندارد، خلاء مالی از محل بودجه عمومی دولت و از طریق ردیف بودجه‌ای تأمین می‌شود. این در حالی است که رشد و پیری جمعیت، کاهش مولید و افزایش نرخ سریع مستمری‌بگیران و بازنشستگان این روند را تشدید می‌کند.» جانی در پاسخ به این سؤال که آیا عدم تعادل منابع و مصارف سازمان در رشد نقدینگی کشور تأثیر دارد، گفت: «در اثبات صورت ماهیت صندوق، خودگردانی صورت گرفته و از محل منابع پیش‌بینی شده در اساسنامه، نیازها و تعهدات تأمین خواهد شد.» او در ادامه با تأکید بر اینکه یکی از شاخص‌های مطرح‌شده در ارتباط با صندوق‌های بیمه‌ای، آورده‌آنان از طریق ضرب پستی‌بینی است، افزود: «با افزایش نسبت پستی‌بینی، نقش تزریق پول یا وصول

سازمان تأمین اجتماعی ۸۶ درصد منابع مورد نیاز خود را از محل وصول سهم حق بیمه از شرکای اجتماعی دریافت و بخش دیگری از منابع این نهاد نیز از محل سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصادی و تولیدی تأمین می‌کند.

منابع اشاره شده در راستای اجرای تعهدات تأمین اجتماعی در بخش‌های سه‌گانه بیمه، درمان و بازنشستگی برای جامعه تحت پوشش هزینه می‌شود که عدم پرداخت بخشی از سهم حق بیمه از سوی کارفرمایان بخش‌های دولتی و خصوصی می‌تواند زمینه ناترازی در منابع و مصارف و برهم خوردن تعادل در این حوزه را در آینده فراهم

سال‌های گذشته در حالی شکل گرفت که تحقق به موقع وصول حق بیمه شرکای اجتماعی، تعادل منابع و مصارف را ایجاد خواهد کرد.

پایدارسازی منابع

میرهاشم موسوی، مدیرعامل تأمین اجتماعی فروردین‌ماه سال جاری در مراسم تکریم و معارفه عضو هیأت‌مدیره این سازمان، ایفای نقش مؤثر در مهار تورم و پایدارسازی منابع سازمان در افق کوتاه‌مدت و بلندمدت را از اولویت‌های سال جدید برشمرد. او یکی از عوامل افزایش تورم را ناترازی منابع و مصارف صندوق‌های بازنشستگی دانست و گفت: «رفع این مشکل را بر اساس سیاست‌های کلی باجدیت پیگیری خواهیم کرد.» موسوی یکی از مهمترین مسائل مورد تأکید در سیاست‌های ابلاغی را پایدارسازی منابع و جبران کسری نقدینگی صندوق‌ها اشاره شده در بند «۳» سیاست‌های ابلاغی معرفی می‌کند و معتقد است: «با توجه به شعار سال، رفع ناترازی منابع و مصارف صندوق‌ها در مهار تورم یکی از مؤلفه‌های مهم و اثرگذار به شمار می‌رود.»

پیشگیری از ایجاد بدهی جدید

تکیه تأمین اجتماعی به وصول حق بیمه برای تأمین منابع اجرای تعهدات و انباشت بخشی از مطالبات سازمان در گذشته، انتظار این نهاد بیمه‌ای را از کارفرمایان دولتی و خصوصی برای جلوگیری از ادامه این رویه و افزایش بدهی به سازمان ایجاد کرده است. این در حالی است که سیاست‌های ابلاغی این حوزه نیز بر موضوع پیشگیری از انباشت و ایجاد بدهی جدید به صندوق‌ها و سازمان‌های بیمه‌ای تأکید دارد. در این شرایط، رشد مطالبات مربوط به حق بیمه از دولت و بخش خصوصی علاوه بر ایجاد چالش در حوزه تأمین منابع و جلوگیری از پایداری سازمانی، طرح مسأله ناترازی مالی را نیز به دنبال خواهد داشت.

گزارش

محمد رضا پورابراهیمی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی پیش از این با اشاره به اینکه تأمین اجتماعی هیچ ارتباط بودجه‌ای با دولت ندارد، گفته است: «هددی که در بودجه گذاشته می‌شود، در واقع مطالبات این سازمان از دولت است.» این نماینده مجلس همچنین با اشاره به اینکه مولدسازی در بودجه سال جاری باید به صورت ویژه در دستور کار قرار گیرد، دارای‌های شناسایی شده دولت در این حوزه را تا فروردین‌ماه سال ۱۴۰۱ حدود ۸ هزار میلیارد تومان عنوان کرد که به کارگیری ۱۰ درصد آن در مولدسازی، بخش عمده‌ای ناترازی بودجه کشور حل می‌شود.

پورابراهیمی با اشاره به اینکه موتور تولید تورم در کشور ناترازی بودجه، ناترازی نظام بانکی و صندوق‌های بازنشستگی است، می‌گوید: رفع ناترازی از بودجه و نظام بانکی در مهار تورم مؤثر بوده و ما برای تحقق رشد تولید نیازمند جذب سرمایه‌گذاری خارجی و استفاده از ظرفیت‌های داخلی اقتصاد هستیم.

لزوم پرداخت مطالبات تأمین اجتماعی

میزان تعهدات بیش از ۳۵ هزار میلیارد تومانی ماهانه تأمین اجتماعی در شرایطی توسط این سازمان در راستای تحقق تعهدات هزینه می‌شود که به واسطه عدم اجرای کامل تعهدات دولت‌ها در طول دهه‌های گذشته، مطالبات این نهاد از دولت حدوداً ۶۰۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده که عدم پرداخت آن، رویه تأمین منابع سازمان را با مشکل مواجه می‌کند. این در حالی است که اقدام دولت سیزدهم در پرداخت مبلغ ۱۷۰ هزار میلیارد تومان از مطالبات تأمین اجتماعی ظرف دو سال اخیر، بستر مناسبی جهت تأمین منابع، اجرای بهتر تعهدات سازمان و جلوگیری از ناترازی مالی را فراهم کرده‌است. ثبت بدهی بیش از ۵۰ هزار میلیارد تومانی جامعه کارفرمای به این سازمان بیمه‌گر ناشی از عدم پرداخت بخشی از سهم حق بیمه در طول

یادداشت

پایش مستمر تعادل منابع و مصارف

با توجه به اهمیت تراز منابع و مصارف در صندوق‌های بیمه‌ای و اثرگذاری میزان تعادل در این حوزه بر پایداری و توسعه ارائه خدمات این نهادها، پایش مستمر ورودی و خروجی صندوق‌ها و سازمان‌های بیمه‌گر را باید در راستای حفظ تعادل منابع و مصارف آنان مدنظر داشت. بررسی مداوم و پایش عملکرد حوزه منابع و مصارف این سازمان‌ها علاوه بر تأمین الزامات مورد نیاز آنها برای توسعه پوشش بیمه‌ای و حفظ و ارتقای جایگاه صندوق‌ها، تضمین آینده‌نهادهای بیمه‌گر را موجب خواهد شد.

سازمان تأمین اجتماعی به عنوان بزرگ‌ترین نهاد بیمه‌ای کشور و اصلی‌ترین سازمان ارائه‌دهنده خدمات حوزه بیمه، درمان و بازنشستگی به اقشار مختلف نیروی کار و تولید، در صورت تأمین و پایداری منابع که عمدتاً از طریق وصول حق بیمه از شرکای اجتماعی محقق می‌شود، اجرای تعهداتی را در قبال جامعه تحت پوشش در شرایط تراز منابع و مصارف عهده‌دار است. بر اساس محاسبات بیمه‌ای، تأمین اجتماعی نمی‌تواند دیگر صندوق‌های بیمه‌ای در صورت عدم توجه به مسأله تراز منابع و مصارف و سیاستگذاری مناسب در این بخش در سال‌های آتی، چالش‌هایی را در تأمین منابع و ایجاد تعادل در حوزه مصارف سازمان تجربه خواهد کرد.

علاوه بر موارد اشاره شده، نوسانات اقتصادی مانند شرایط تورم بر پایداری مالی صندوق‌های بیمه‌ای تأثیر گذار بوده و این وضعیت بی‌تعادلی در حوزه تأمین منابع را موجب می‌شود. با توجه به تأثیرپذیری سازمان‌های بیمه‌ای از وضعیت اقتصادی حاکم بر بازار کار و تولید و اهمیت پایداری آنان به واسطه محاسبات بیمه‌ای، اساس پایداری این نهادها را باید در چارچوب این محاسبات دنبال کرد. تأمین اجتماعی در دو دهه گذشته به واسطه حجم بالای منابع وصولی، به‌ویژه در حوزه حق بیمه به عنوان اساسی‌ترین منبع ورودی مالی این سازمان، هر سال مازاد قابل توجهی از منابع را در اختیار داشت. با توجه به اینکه در آن سال‌ها دولت‌های وقت اجرای تعهدات خود در قبال تأمین اجتماعی را به صورت کامل در دستور کار نداشتند، وصولی حق بیمه مازاد بر تعهدات، ناشی در مسیر تهدید نقدینگی و ناترازی منابع در این سازمان محسوب می‌شد.

شرایط مذکور زمینه توسعه منابع مازاد بر برنامه‌ریزی برای هزینه‌کرد آن در حوزه سرمایه‌گذاری را فراهم آورد که این مسأله طبیعتاً باید به عنوان فرصتی برای پوشش وضعیت نامتعادل منابع و مصارف مورد استفاده قرار می‌گرفت. وضعیت چالشی در حوزه تراز منابع صندوق‌های بیمه‌ای به دلایل مختلف؛ به‌ویژه به علت نادیده گرفتن محاسبات بیمه‌ای و سیاستگذاری در راستای برقراری تعادل در ورودی و خروجی مالی این سازمان‌ها، محصول بازه زمانی کوتاه نیست. در بازه زمانی سال‌های گذشته، محاسبات بیمه‌ای در حوزه عملکردی تأمین اجتماعی و محل منابع تعهدات آن مبهم، غیرنقد و مشکوک‌الوصول بود که البته در این شرایط نیز این سازمان تعهدات خود را بر اساس تکلیف قانونی انجام داد، اما با نگاهی به منابع این تعهدات، امکان پذیر نبودن تحقق آنها حتی با صرف هزینه مشخص می‌شود.

گاه ناترازی منابع حاصل از کم‌توجهی به محاسبات بیمه‌ای، دریافت تسهیلات اعتباری جهت عمل به تعهدات را برای بیمه‌های اجتماعی توجیه می‌کند که تعهد مالی ایجاد شده برای بازپرداخت آن تا سال‌ها بر پایداری مالی این نهادها تأثیر گذار خواهد بود. تدوین سیاست‌ها و هدفگذاری با نگاه بلندمدت، مبنای قرار دادن محاسبات بیمه‌ای، وصول به موقع حق بیمه، ابزار لازم در راستای تحقق و استمرار پایداری در نهادهای بیمه‌گر؛ به‌ویژه تأمین اجتماعی محسوب شده و این وضعیت، تراز منابع و تضمین ارائه خدمات به جامعه تحت پوشش را به دنبال دارد. البته در مورد وصول مطالبات ناشی از سهم حق بیمه، سازمان در قبال دولت‌ها ابزار لازم را در اختیار ندارد که این موضوع طی سال‌های گذشته، بستر شکل‌گیری بزرگ‌ترین مطالبات تأمین اجتماعی از نهاد دولت را فراهم آورده است.